

דף כה

נג. א. האם הלווה ברבית כשר לעדות?

ב. עד המעיד על פלוני שהלווה לו (= לעד) ברבית — האם מצטרף עם אחר לפסלו לעדות?
ג. מלוי ברבית — כיצד דרך חזרתם להתכשר לעדות ולדין?

א. אמר רבא: לזה ברבית — פסול לעדות. וכן שנו בברייתא.

א. יש אומרים שאינו פסול מן התורה (נמו"י). וי"א שאף המלוה אינו נפסל מהתורה אפילו ברבית קצוצה, כי אין נראה לו איסור מפני שנתן לו חברו מדעתו (עתוס). והרמב"ם פסק שברבית קצוצה פסולים שניהם מהתורה. וכן נפסק בשו"ע (חו"מ לד, י).

ב. נחלקו הפוסקים באבק רבית — האם הלווה נפסל לעדות (ע' חו"מ שם. רש"י פרש בדברי רבא רבית דאורייתא, ואפשר שפרש כן בדוקא, לומר שבדרבנן לא נפסל. ואולם התוס' צדדו להעמיד משנתנו ברבית שאינה קצוצה, ומשמע מסתמא דעל זה קאי רבא).

ג. לדעת רלב"ח אין הלווה עובר בלאו בשעת ההלוואה אלא בשעת נתינת הרבית (ע' משל"מ מלוה ד; קה"י כתובות לו). ולפי"ז נראה לכאורה שלא נפסל לעדות אלא כשנתן הרבית.

ב. רבא הורה במעשה שבא לפניו, על מי שהעיד עליו אחד שהלווה לו (= לעד) ברבית, ועד נוסף עמו — פסול, ואע"פ שלפי עדות העד הריהו 'רשע' ופסול להעיד — אינו נאמן כלפי עצמו, ד'פלגינן דיבורא'. [ורב יוסף (ט) חלק, ואין הלכה כמותו].

נחלקו הפוסקים כאשר אומר שכבר נתן את הרבית — האם נאמן, או שמא עתה הוא 'נוגע', כי רוצה את כספו בחזרה, ואינו נאמן.

ג. אימתי חזרתם של מלוי ברבית — משיקרעו את שטריהם ויחזרו בהם חזרה גמורה — שאפילו לנכרי לא ילוו ברבית.

נד. א. טבח שהיו טריפות יוצאות מתחת ידו — מהי תקנתו לשוב ולהתכשר?

ב. משחקים בקוביא, מפריחי יונים וסוחרי שביעית — מה תקנתם להתכשר לעדות ולדין?

א. אמר רב אידי בר אבין: החשוד על הטרפות, אין לו תקנה עד שילך למקום שאין מכירים אותו ויחזיר אבידה בדבר חשוב או שיוציא טריפה, בדבר חשוב, משלו [אבל במקומו — חוששים להערמה]. וכן הורה רבא אודות טבח שנמצאו טרפות יוצאות מתחת ידו, שאין לו תקנה לשוב לתפקידו ולהתכשר במה שראינוהו מנוול עצמו לעשות תשובה — אלא באופן הנזכר.

ב. משחקי קוביא — משישברו פספסיהם ויחזרו בהם חזרה גמורה, שאפילו בחנם לא ישחקו. וה"ה במפריחי יונים כעין משחק בקוביא — אם תקדמך יונך ליון'. ומפריחי היונים הגורמים למשיכת יונים משובכי אחרים — משישברו את פגמיהם (= הלוחות שמכים בהם לזרזן) ויבדלו מעסק זה אפילו במדבר שאין שם יונות של ישוב.

סוחרי שביעית — משתגיע שביעית אחת ויבדלו. וא"ר נחמיה: לא חזרת דברים אמרו אלא חזרת ממון — שיפזרו פירות גינותיהם (או שוויים. ע' במפרשים) לעניים.

יש מפרשים שיש כאן מחלוקת בין ת"ק לר' נחמיה. (ע' בראשונים). והפוסקים הביאו דברי ר"נ להלכה.

נה. א. החשודים על גזל שאינו גמור אלא שאסור מפני דרכי שלום — האם הם פסולים לעדות?
 ב. מה דינם של רועי צאן ובקר לעדות?

א. הנוטלים מחרש שוטה וקטן את מציאותיהם, אעפ"י שאין בדבר גזל גמור אלא מפני דרכי שלום — פסלום חכמים לעדות. וכן המושכים יוני שובך של אחרים, הגם שאינם בעלים גמורים עליהם אלא מפני דרכי שלום אסרו ליקח מהם — פסולים.

ב. הוסיפו חכמים על פסולי העדות ששינינו במשנתנו, את הרועים וגובי מסים ומוכסים. ופרשו בגמרא (עפ"י דברי רבא): סתם רועה המגדל באפר — פסול בין בבהמה דקה בין בגסה, בין בארץ בין בחו"ל. אבל המגדלים בבתים — אינם פסולים אלא בבהמה דקה ובארץ ישראל, שאסרו חכמים לגדל בה בהמה דקה משום ששוב הארץ.

דף כו

נו. האם האנשים דלהלן כשרים לעדות אם לאו?

- א. אוספי פירות שביעית.
- ב. סוחרי פירות שביעית.
- ג. גזלנים שלא הכריזו עליהם בב"ד להודיע פסולם.
- ד. הרועים שלא הכריזו עליהם בב"ד.
- ה. המקבלים צדקות מן הנכרים.
- ו. החשוד על העריות.
- ז. הגונב דבר מועט.
- ח. קברנים הקוברים את המת ביום טוב ראשון.

א. רב יהודה פירש משנתנו שבתחילה היו אוספי שביעית כשרים לעדות, משרבו ממצאי מעות לעניים, והעניים היו אוספים עבורם פירות, והרי הם נושאים ונותנים בפירות שביעית — פסלום לעדות, מפני שעוברים על איסור 'סחורה'.
 בני רחבה הקשו על פירוש זה. ופרשו הם שבזמן גזרות המלך שהיו מחויבים לזרוע בשביעית — אוספי פירות היו כשרים, לפי שהיו אנוסים לספק למלך תבואה.

ב. סוחרי פירות שביעית פסולים לעדות.

דנו הראשונים (לעיל כד): בשביעית דאורייתא [כגון בזמן הבית], האם פסולים מן התורה או מדרבנן.

ג. גזלן דרבנן, כל עוד לא הכריזו עליו בב"ד — כשר. גזלן דאורייתא פסול.